

Всесвітнє наукове ноосферно-онтологічне товариство
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ГО «Фонд розвитку науки та освіти «ІНТЕЛЕКТ»

World Scientific Noosphere-Ontological Society
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
Public organization «Foundation of Science and Education «INTELLECT»

ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ МОЛОДІ В XXI СТОЛІТТІ

*Міжнародний періодичний збірник наукових праць
за загальною редакцією
проф. В. П. Бабича, проф. Л. С. Рибалко, проф. Штефан Л. А.*

Випуск 3

SPIRITUAL AND INTELLECTUAL UPBRINGING AND TEACHING OF YOUTH IN THE XXI CENTURY

*International Periodical Collection of Scientific Papers
edited by prof. V. P. Babych, prof. L. S. Rybalko, prof. L. A. Stephan*

Issue 3

Харків – 2021
Kharkiv – 2021

Кохан Д. М. Духовно-інтелектуальне виховання майбутніх лікарів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін	81
Фоміна Л. В., Скорбач Т. В., Калініченко О. В. Мовна підготовка майбутніх медичних працівників	84
Гепенко Л. О. Виховання пошани до української культури в іноземних майбутніх лікарів під час прогулянки садом шевченка.....	87
Майнаєва О. І., Стегнієнко М. І. Можливості забезпечення взаємоінтеграції знань на уроках української мови та математики	90
Рибалко Л. С., Овсюк Д. Р. Педагогічна казка «Методи виховання»	95
Маркіна Н. В. Виховний зміст музикотерапії	99
Косиченко В. А. Танок як засіб самовдосконалення особистості	102
Рибалко Л. С., Антонов М. С. Виховний потенціал фітнесу	106
Собко І. М., Зеленцова А. О. Заняття з Fitness mix для підвищення фізичної активності студентської молоді	109
Кравчук Т. М., Зеленська Є. І. Засоби розвитку виразності рухів у юних спортсменів, що займаються складнокоординаційними видами спорту	113
Зозуля К. В. Навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в сучасних позашкільних закладах м. Харкова	118
Алтухов В. А. До проблем організації освітнього процесу на уроці хореографії	123
Котелюх М. Ю. Духовність і мораль лікаря в умовах пандемії.....	128
Лазаренко Г. А. Впровадження духовних цінностей в освітній процес закладу дошкільної освіти	131
Полежака Д. В. Дитяча книга як основа духовно-інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку.....	135
Карась А. Г. Духовно-інтелектуальний розвиток старшокласників у освітньому процесі закладу загальної середньої освіти	139
Хоу Ісюань. Формування духовно-інтелектуальних умінь учнів на уроках хімії	142
Бондаренко Д. Р., Золотухіна С. Т. Засоби інтелектуального розвитку учнів старшої школи на уроках математики	145
Пономарьова Н. О., Майстрюк І. С. Самоосвітня компетентність школярів: сутність та структура	149
Остапенко А. В. Особливості розвитку критичного мислення учнів базової школи у вивченні математики	154
Пісоцька М. Е., Кадашевич К. О. Теоретичні підходи до визначення дидактичної системи індивідуалізації навчання учнів.....	157
Лі Янь. Духовно-інтелектуальний розвиток майбутніх учителів образотворчого мистецтва на заняттях з олійного живопису....	162

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ У ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ

Остапенко А. В.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри початкової і професійної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків, Україна

Стаття присвячена аналізу та визначенню особливостей розвитку критичного мислення учнів на уроках математики. Автором розглянуто основні етапи розвитку методу критичного мислення учнів (виклик, осмислення, стадія осмислення, рефлексія) та специфіку його впровадження у процес вивчення математики учнями базової школи.

Ключові слова: *учень, критичне мислення, розвиток, урок математики, базова школа.*

The article is devoted to the analysis and definition of features of development of critical thinking of pupils at lessons of mathematics. The author considers the main stages of development of the method of critical thinking of students (challenge, comprehension, stage of comprehension, reflection) and the specifics of its introduction into the process of studying mathematics by elementary school students.

Key words: *student, critical thinking, development, mathematics lesson, basic school.*

Аналізуючи реалії сучасного життя, формується актуальність проблеми, що доцільно виховувати особистість незалежну, вільну, здатну самостійно осмислювати явища навколишньої дійсності, відстоювати власну думку перед будь-ким і будь-де. Зазначене надає підстави стверджувати, що основи цих якостей мають закладатися ще в базовій школі, а потім продовжувати розвиватися у закладі вищої освіти. Сучасна школа має формувати активність учнів до вирішення важливих питань життя колективу, формувати, висловлювати і відстоювати свою думку, поважати думку інших. Одним із елементів розвитку сучасної дитини є розвиток критичного мислення [1, с. 94–98].

Що таке критичне мислення? Це процес аналізу, синтезування й обґрунтування оцінки достовірності інформації; властивість сприймати ситуацію глобально, знаходити причини і альтернативи; здатність генерувати чи змінювати свою позицію на основі фактів й аргументів,

коректно застосовувати отримані результати до проблем і приймати зважені рішення — чому довіряти та що робити далі [5, с. 124–129].

Іноді до критичного мислення ставляться як до звичайного процесу мислення, і досить часто плутають з простим запам'ятовуванням, розумінням складних ідей, творчим мисленням.

Критичне мислення — складне й багаторівневе явище. Мислити критично означає вільно використовувати розумові стратегії та операції високого рівня для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок, прийняття рішень [2; 3].

З педагогічної точки зору критичне мислення — це комплекс мисленнєвих операцій, що характеризується здатністю особистості:

- аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;
- бачити проблеми, ставити запитання;
- висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;
- робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його [4; 5].

Одним з провідних чинників розвитку критичного мислення є мотивація учня до навчання. Доцільно, розпочинаючи з базової школи вивчати математику, використовуючи елементи логіки.

Проведений аналіз наукової літератури провідних учених у цьому напрямі [1; 4; 5], надає підстави визначити основні етапи розвитку методу критичного мислення учнів, зокрема такі, як-от: виклик, осмислення, стадія осмислення, рефлексія.

Визначаючи специфіку розвитку методу критичного мислення учнів при вивченні математики в базовій школі на кожному етапі зазначимо, що виклик містить стимулювання учня до навчальної діяльності, активізацію набутих знань; осмислення (набуття та класифікація навчальної інформації); стадія осмислення (підвищення інтересу до вивчення математики); рефлексія (набуття нових знань з переосмисленням вже набутих) [2; 3; 4].

Слід зазначити також, що особливістю вивчення уроку математики в базовій школі є те, що майже на кожному занятті є вивчення нової навчальної інформації. А це означає, що критичне мислення учнів має розвиватися неперервно та послідовно з реалізацією всіх етапів розвитку методу критичного мислення учнів (виклик, осмислення, стадія осмислення, рефлексія).

Список використаних джерел:

1. Жерновникова О. А. Дидактична підготовка майбутніх учителів математики до проектування навчальної діяльності старшокласників: теоретичний та методичний аспекти : монографія. Харків : Видавець Іванченко І.С., 2015. 404 с.
2. Маркова І. С., Біловол Г. О. Урок математики в сучасних технологіях: теорія і практика. Розвиток критичного мислення. Харків : вид. група «Основа», 2007.
3. НУШ «Нова Українська Школа». URL: <https://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/> (дата звернення 20.10.2021).
4. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Основа, 2003. 312 с.
5. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д.; наук. ред. О. І. Пометун. Київ : Плеяда, 2006. 220 с.